

היועץ

דוגמית מתוך הספר

בעמוד הספר באתר ההוצאה תוכלו למצוא מילון מושגים (שמופיע בספר המלא), וכמובן גם לקנות את הספר: zeresh.co.il/vizier

ליצירת קשר: books@zeresh.co.il

תמר עילם גינדין • מעיין אשכולי

תמר עילם גינדין ומעיין אשכולי

היועץ

כרך שני בסדרת האפדאנה

עם מילון שמות, מקומות ומונחים

בסוף הספר

הוצאת זרש

Thamar E. Gindin and Maayan Eshkoli
APADĀNA II: THE VIZIER

עריכה: יובל קפלן
כריכה: עינת שמשוני, סטודיו געש
איור הכריכה: אווה פשינסקי (פון המבורג)

עדכונים, מדיה נלווים ועוד באתר הספר:
<https://www.zeresh.co.il/vizier>

© תמר עילם גינדין, מעיין אשכולי והוצאת זרש,
2026. כל הזכויות שמורות.
ליצירת קשר: books@zeresh.co.il

ה'תשפ"ו

המהדורה הראשונה התאפשרה בזכות מימון המונים
באתר headstart.co.il. תודה לכל שותפינו לדרך!

מסת"ב 2-33-7704-965-978 ISBN (כריכה רכה)
מסת"ב 9-34-7704-965-978 ISBN (pdf)
מסת"ב 6-35-7704-965-978 ISBN (epub)

סודר באמצעות X_YL^AT_EX

הספר מתאר מציאות אפשרית אחת על פי המקורות
עם השלמות מדמיוננו.
אין לראות בו תיאור היסטורי מהימן.

אל הדחמה

מחנה הצבא

נהר דוד יאספה

העיר שושן
(גבולות משוערים)

מפת שושן

פרק כ'

אוהביו

בין ערביים, ט"ז ניסן, שנת שתיים עשרה למלך חשיארשא (475 לפנה"ס)

כשיצא ווהר־מנה את בית משתה היין הרגיש שהוא מרחף באוויר, ולא רק בגלל היין המשובח.

הו, אבי, לו זכית לראותני עכשיו, חשב לעצמו. הרי אני נחשב אריא של אמת. חיוך רחב עלה פניו בשעה שעשה את דרכו לשער המלך, מוקף בפמלייתו. משתה הערב עומד להתחיל בקרוב, אך הוא כבר שבע עד מתחת לעיניו אחרי משתה המלכה ואינו מסוגל להכניס עוד גרגר אחד לפיו. לפיכך בחר לעשות את דרכו לביתו ולבלות ערב נעים ומשמח־לב עם זאורויש אשתו וכל אוהביו. בדרכו חלפו מולו אורחי משתה המלך, ובכל אשר עבר פינו לו הכול את הדרך, כרעו והשתחוו. כך יאה וכך נאה, חשב לעצמו בשביעות רצון.

שער המלך המה אדם. בעוד שבשעות היום היו אלה ברובם מעלי מס ומבקשי דין צדק, בשעת ערב זו היו אלה בעיקר אורחים לבושי מחלצות שהגיעו למשתה. אין הדבר משנה. כך או כך, כולם כרעו והשתחוו לו. לו, ווהר־מנה בן המה־דאתה, המשנה למלך.

הכול היה טוב ויפה עד אשר יצא את שער המלך. ברום המדרגות הכיר את דמותו של מרדוכא היהודי. מרדוכא ישב על הארץ, לא קם, לא כרע ולא השתחווה. הוא נדמה כפסל שעיניים לו ולא יראה. ומה זה, בשם מזדא, הדבר שלגופו של האיש הזה? והיכן הקשקשת הארורה שתמיד הייתה צמודה לרגליו?

כל השמחה שמילאה את כבדו של ווהר־מנה התרוקנה ממנו בבת

אחת, כחמת מים מלאה שהייתה למרמס. שד הזעם קנה לו משכן בגופו. הוא רצה לרוצץ את ראשו של מרדוכא, לדחוף אותו מעבר לשפת המדרגות אל הרחוב למטה. ידיו של ווהר-מנה רעדו מרוב כעס, אך הוא עצר בעצמו, מתאפק, יודע את תוצאותיה של פעולה נמהרת. בעוד אחד עשר חודשים יזכה מרדוכא למגיע לו. בעת הזאת, ככל שמעטים יותר ישימו על לב, כן ייטב.

כמעט רועד ירד במדרגות אל עיר המלך, כאשר רק אושרה-פאתה ש-רישו, היורד לפניו, מרגיש ביד המונחת על כתפו את רעדו ואת כיווצו של אדונו.

הוא הגיע לביתו במהרה. השומרים בפתח כרעו והשתחוו בפניו. הוא נכנס אל החצר הפנימית ושלח את עבדיו ואת משרתיו לקרוא לזאורוויש אשתו ולילדיו וכל אוהביו לאולם קבלת הפנים, ועשה את דרכו לשם בעצמו. בחדר המפואר היו מספר מיטות, והוא נפל על אחת מהן בעייפות, אוחז כרית רקומה בידיו וחונק אותה אט אט.

זאורוויש הייתה הראשונה להגיע, יחד עם המיננת האוחזת בידה את והיה-זאתה בן הארבע, בן הזקונים. אחריה הגיעו שאר בניו ובנותיו, ונשות בניו הגדולים עם ילדיהן. בניו הגדולים היו לבושים ומסורקים, מוכנים למשתה המלך, והופתעו לראות שאביהם חזר לביתו בשעת ערב מוקדמת שכוז.

"התאספו סביבי והאזינו לי, אשתי האהובה זאורוויש, ילדי היקרים - פרשם-דאתה בני בכורי, דיל-פאוון, אַסְפֶּה-פֶּאתה, פְּרוֹרְתָא, אַדִּילָא, אַרְיָא-דָּאתה, אַרְיָא-שָׂא -" הוא וזאורוויש היו היחידים שעדיין קראו לבנם השביעי בשמו; אפילו אחיו כבר היו קוראים לו בכינויו פְּרֵה-מְרִשְׁתה, על שם אפו השבור - "אַרְיָא-סַאינָא, אַרְיָא-דֵּהי, ובן זקונינו והיה-זאתה, בנותי האהובות אַרְיָא-זָאָתָא ואמרטט, נכדיי האהובים..." בעודו מונה גם את עשרות נכדיו בזה אחר זה ובשמותיהם, החלו בניו ובנותיו להביט זה בזה במבטים מצודדים ונבוכים. האם ככוונתו רק למנות את רוב בניו וקנייניו, או שמא פתגם חשוב בפיו?

"איני יכול לתאר לכם כלל כמה אושר ושביעות רצון אתם מסבים לי. אתם ממלאים את כבדי באושר וגאווה, ומאירים את חיי באהבתכם. זימנתיכם לשמוע את דבריי. כפי שאתם יודעים, הגעתי לשושן הבירה לפני שלוש עשרה שנה, עניי וחסר כול, בתקווה להשיג משרה כגלב בארמון המלך דאריווהוש ולפרנס אתכם בכבוד הראוי. החמור שעליו רכבתי, ושתכננתי למכור בהגיעי לשושן, מת בדרך, ונאלצתי לעשות את שאר הדרך בהליכה, כך שאיחרתי את המועד ולא נשארה אף משרה בארמונו של מלך המלכים." פרשם-דאתה ודיל-פאוון החליפו מבטים של מי ששמעו את הסיפור הזה מאות פעמים, בעוד נכדיו הקטנים של ווהר-מנה תולים בו עיניים פעורות. "אך אני הייתי נחוש. עמדתי ליד הדחמה הגדולה של שושן, הדרכתי אבלים והצלחתי לצבור מספיק הון כדי להביא את אלה מכם שכבר נולדו ואת אימכם היפה והחכמה לשושן לחיים טובים. המלך ראה את הצלחתי בעבודה שכלל לא היה ידוע שיש בה צורך והתפעם מתושייתי ומחוכמתי. הוא קירב אותי אליו בזכות נאמנותי ובזכות בינתי, ואף שלא הייתי אריא גידל אותי מעל כל השרים, ואף שינה את שם אבי להמה-דאתה כדי שאוכל להיות דור שני לאריא. ועל אף שהפרה-תמה האחרים לא קיבלו אותי, הצלחתי לפלס את דרכי אל כבודו של המלך ואל כיסא ראש השרים, ובנוסף לעושר הרב אשר הבאתי אל גנזי המלך בדרכים שאיש לא חשב עליהן לפני, צברתי גם אני עושר רב. אם כי העושר הגדול ביותר הוא אתם, אהוביי, ואמונו של המלך בי."

הוא הזדקף אפילו יותר והמשיך: "ולא רק של המלך! אף לא הביאה אשתך המלכה עם המלך אל המשתה אשר עשתה כי אם אותי, וגם למחר אני קרוא לה עם המלך."

זאורוויש אשתו וכל אוהביו הכירו את הסיפור. הם שמעו אותו עשרות פעמים, ובכל פעם הוא היה שונה רק מעט. אך הפעם הם נבוכו מהניגוד בין הנאום המרגש לבין ארשת פניו הזעופה של ווהר-מנה. "אהובי, אם הכול טוב, מדוע אתה סר וזעף?" שאלה לבסוף

זאורוויש.

"כי כל זה אינו שווה לי! כל זה אינו שווה לי בכל עת אשר אני רואה את מפקד משמר שער המלך, מרדוכא היהודי, יושב בשער המלך. בחודש ויאחנה הוא ימות יחד עם כל היהודים בני עמו, וכל שללם יהיה לנו. אבל עליי לחכות כמעט שנה שלמה. כיצד ארווה נחת מכל הישגי ואני רואה אותו לנגד עיניי יום ויום?"

"אבי, האיש מסוכן לא רק לך אלא לעצם מלכותו של חשיארשא. הוא עובר את מצוות המלך יום ויום," אמר פרשם-דאתה. ווה-רמנה הנד בראשו בהסכמה.

"נכון, הוא אינו כורע ואינו משתחוה לך כמצוות המלך. מי יודע על אילו מצוות נוספות הוא עובר ואינו יודעים?" הוסיף דיל-פאוון, בנו השני.

"בעיר נפוצה שמועה שמפקד משמר שער המלך בא אל שער המלך בלבוש שק," הוסיפה בתו אמרטט. היא פנתה אל אביה ושאלה: "האם זהו אותו מרדוכא? הרי אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק." "אכן!" אמר ווה-רמנה ורוח חדשה מפעמת בקרכו. "הצדק עימכם. אין זמן לחכות לוויאחנה. עליי להודיע למלך כבר עכשיו על כל עוולותיו של מרדוכא. הוא בבירור עובר את מצוות המלך, והעונש על כך הוא מוות!"

"ולמען יראו הכול וייראו," הוסיפה זאורוויש, "צווה שיעשו עץ גבוה חמישים אמה. בגובה כזה יראו אותו הכול, גם בכל עיר המלך וגם בבירה. ובבוקר אמור למלך ויתלו את מרדוכא על העץ, ובוא עם המלך אל המשתה שמח."

בניו של ווה-רמנה התפעלו מעצת אימם החכמה ומיהרו לשבח אותה ולחזק את דבריה.

"ווהו ווהו, אשתי החכמה! לא זאת אף זאת: בגובה כזה אף כלב לא יוכל להסתכל עליו, והשדים יוכלו לקחת את נשמתו לדוש-אחו באין מפריע."

בעבר אולי היה חושש לפגוע במרדוכא בעצמו, אבל משראה הערב שהקשקשת אינה קשורה לרגלו של מרדוכא, דעתו השתנתה. האם ייתכן שמרדוכא איבד אותה, וכך לא יוכל לפגוע בוהור־מנה? אם מסרה למישהו, סודו המביש של ווהור־מנה עלול להתגלות בין כה וכה, ולפיכך דווקא כדאי להיפטר ממרדוכא במהירות ובפומבי. אם יש לו בעל סוד, הוא יידע עד מהרה מה ייעשה לאיש אשר קורא תיגר על ווהור־מנה. שמח וטוב לב, ציווה ווהור־מנה על עבדיו לקרוא מיד לאומנים לעשות העץ, ועלה על יצועו נרגש לקראת הבאות.

ווהור־מנה התעורר עוד בטרם הנץ החמה, להוט לבוא אל המלך. שמי המזרח זה אך החלו להתבהר, והאור בישר על הכרעת הקרב בין אֶרְתָה - הצדק, לבין דְרָאוּגָה - הרוע והשקר. מרדוכא אמנם אינו תלוי עדיין, אך גם בקרב הזה ההכרעה קרובה. הוא יצא אל חצר ביתו וראה שם את צלב העץ הגבוה, עומד מוכן. היה עליו להטות את ראשו לאחור ולשאת עיניו לשמיים כדי לראות את קצהו. שמחה גדולה מילאה את כבדו. כל העם הנמצאים בשושן יראו את מרדוכא אשר על העץ. ככה ייעשה לאיש אשר עובר את מצוות המלך!

הוא חזר לביתו וסך את בשרו בגאומאיזה. עבדיו הביאו לפניו קערה גדולה ומילאוה במים. לאחר מכן ניקו אותו והזו מי ורדים על פניו ועל גופו. ווהור־מנה לבש את גלימתו המפוארת ביותר. הוא בחר את גלימת הקטיפה הכבדה למרות החום הכבד שעדיין שרר בשושן. יום גדול היום; זה אינו יום לתפנוקים. כשהיה מוכן, יצא אל הארמון. הוא צפה בשמש העולה, ולמרות החום, אוויר הבוקר ששאף אל קרבו היה רענן. בהיותו במחצית הדרך לארמון הבין שיצא מוקדם מדי. המלך יהיה עדיין בחדריו בשעה זו, והוא יצטרך להמתין עד שהמלך יקום משנתו ויאות לקבלו. הוא שקל לרגע קט לשוב על עקביו, אך היה כה להוט, שבחר למרות השעה המוקדמת להמשיך בדרכו אל הארמון. כאשר עבר במעלה המדרגות הרחבות אל שער המלך, השתחוו

אליו כל משכימי הקום בזה אחר זה, כגל לאורך גרם המדרגות. בראשו של גרם המדרגות ישב מרדוכא, לבוש שק ואפר, עיניו עצומות והוא ישן בישיבה. אך הפעם לא הסעיר הדבר את כבדו של ווהר־מנה. הוא המיין את מרדוכא תלוי על העץ אשר עשה לו, וחיך לעצמו. כאשר עבר בשער המלך, שם פעמיו לעבר חדרי המלך ונעצר לרגע בחצר המלך החיצונה, כדי לשנן בפעם האחרונה את עיקרי הנאום הקצר והסדור שהכין כדי לקבל את אישור המלך לחתום על הדת – לתלות את מרדוכא על העץ אשר הכין לו ווהר־מנה.

לכאורה לא נזקק באמת לאישור המלך. טבעת המלך הייתה על אצבעו, והוא יכול היה לחתום על כל דת שירצה. המלך נתן לו את טבעתו, אות לכך שהוא בוטח במחשבתו הטובה, והעביר את רוב ימיו ולילותיו עם פילגשיו במשתה היין. אך בעת האחרונה חזר המלך לשבת מדי פעם בפעם על כיסאו בבית המלך, למועצות ולמשפט. ווהר־מנה לא היה בטוח אם המלך עדיין רוצה שווהר־מנה ישפוט ויחתום בעצמו על כל הצווים, או שמא החל לחזור לאיתנו והוא רוצה לאשר את ההחלטות כמו ידיו. בזוכרו כיצד נראית חמת המלך, וכדי להימנע מסיכונים מיותרים, החליט ווהר־מנה שהדרך הטובה ביותר היא לשטוח את הנושא בפני מלך המלכים כפי שרק הוא יודע, באופן שיבטיח את אישורו של המלך.

עוד בטרם יחצה את החצר החיצונה, בעודו מהרהר בנאומו, הגיעו אליו נערי המלך והחישו אותו אל אולם בית המלך. ווהר־מנה התפלא לראות את המלך ער בשעה כזאת ויושב באולם קבלת הפנים. הוא שם לב שהמלך אינו לובש את בגדי המלכות אלא בגדים קלים יותר המתאימים לחום הכבד, ושתלתליו וזקנו טרם סורקו וטרם נמשחו בשמן.

לעומתו ווהר־מנה חש שהוא מתבשל בתוך בגדיו, אך הסתיר זאת היטב. חשוב היה לו לעשות רושם טוב בעיני המלך.

המלך לגם מגביעו וחיך אל ווהר־מנה את חיוכו הטוב, ועוד בטרם

יספיק ווהר־מנה לשאת את דברי החנופה הרגילים לפתיחת הנאום שהכין, פתח המלך בעניין אחר ואמר: "ווהר־מנה, יועצי החכם מכולם, אני זקוק למחשבתך הטובה: מה לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו?!" ווהר־מנה בירך את מחשבתו הטובה ואת הבחנתו הדקה. טוב שבא לבקש רשות מהמלך ולא החליט על דעת עצמו לתלות את מרדוכא. אין ספק שהמלך חוזר לאיתנו. הוא אמנם מבקש את עצתו הטובה של ווהר־מנה, אך ודאי אינו רוצה שיחליט לברו בענייני הממלכה. למי יחפון המלך לעשות יקר יותר ממני? אמר ווהר־מנה בליבו, וחיך בשביעות רצון. אין זאת אלא כי מבקש המלך לגמול לי על הטובה אשר עשיתי עימו ועם ממלכתו, בשעה שנבצר ממנו לשלוט בממלכה.

הוא שאף עמוקות, מתח את חזהו ואמר: "איש אשר המלך חפץ ביקרו: יביאו לבוש מלכות אשר לבש בו המלך, וסוס אשר רכב עליו המלך, ואשר ניתן כתר מלכות בראשו..." המלך נראה מרוצה למדי. הוא הניד ראשו בהסכמה לכיוון ווהר־מנה בעודו לוגם מגביע היין שלו. ווהר־מנה תהה כמה גביעים כבר שתה המלך והאם הוא שיכור או פיכת. קשה היה לדעת זאת מהתנהגותו של המלך. הוא ידע לשלוט היטב בהילוכיו אפילו כטוב ליבו ביין.

ווהר־מנה המשיך: "ונתון הלבוש והסוס על יד איש משרי המלך הפרה־תמה, והלבישו את האיש אשר המלך חפץ ביקרו, והרכיבוהו על הסוס ברחוב העיר, וקראו לפניו, 'ככה ייעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו'."

המלך היה שקוע בשתיית יינו, אך עיניו חייכו אל ווהר־מנה. הוא סימן לאחד השר־ישים לקרב אליו, הניח את גביע היין שלו על הטס שהחזיק, ופנה לווהר־מנה בחיוך רחב.